

Сніг сівся, як із сита, з бездонної глибини неба. Розумом він усвідомлював чисту красу світу, вкритого тим снігом. Але очима бачив сніжинки, схожі на великих та жирних білих мух, а проти світла ліхтарів, то ставали навіть чорними. І мухи були чіпкими та липучими. Небо невтомно засівало та й засівало все навколо тим липучим снігом. Будинки, асфальтові дороги та тротуари, авто, кущі та дерева, рідких перехожих. Ніщо не могло уникнути тих мух-сніжинок. А бідні дерева набули неймовірної краси. Снігу поналипало на їхнє гілля так багато, що мусило воно гнутися до землі. Деревастогнали та рипіли, а потім уже з тріском і ламалися. Краса оманлива та зваблива, і як же часто приносить вона горе. Ото ж і його серце стогнало та рипіло і також від болю завданого красою. Часом, здавалося, що не витримає та й трісне, як оте гілля.

Юнак бродив давно тими вулицями і був добре засніжений. Та й взуття геть промокло і це не додавало йому настрою. Все думалося, що ця казка, творена ніччю та небом принесе йому спокій чи хоча б забуття. Відчував уже втому фізичну, але думки скакали як навіжені, а серце щеміло і щеміло і чим далі, то все сильніше. Господи, та ще два дні назад цілував ті звабливі вуста і вона так охоче дарувала цілунки. Зустрічалися вже з літа, а точніше з середини червня. Не так уже й мало, можна вже взнати та зрозуміти одне одного. Так хлопцеві й здавалося. Був закоханий по самі вуха. І не будь яка, не на вулиці спізналися. Добра приятелька його однокласниці, в останньої на дні народження і познайомилися. Дзвонили одне одному, потім були побачення, далі довгі розмови та прогулянки до глибокої ночі. Проводив до самого дому, тримав ніжно за руку, зазірав у вічі, не міг налюбуватися її красою. Та не тільки на красу запав, розмовляла щиро, слухала уважно та розуміюче, ніжно посміхалася, а сміялася над його жартами так дзвінко та любо, що серце мліло, мліло та й край. Уже тільки дев'ятого вересня, дату запам'ятав мабуть на все життя, поцілував вперше. Той цілунок подарував йому таке щастя, що не міг заснути, а на другий день ходив як п'яний до самого вечора. І було все, як в гарному добротному романі. Було... Хотілося кричати, стукати кулаками, може й головою битися від того «було». Чому «було», чому? Де ж справедливість в цьому світі!? І як же боляче, господи, як боляче. Та що довго розказувати. Один завжди любить, а другий лише приймає ту любов. Немає в тому рівності. Коли ти любиш до безміри, можеш бути певним, тебе люблять набагато менше, та й чи люблять взагалі. Отож його кинули, зрадили, знехтували. Уже не йому буде сміятися, не його цілуватимуть ті вуста коралові... Та хай же всьому грець! Та хіба він не чоловік? Ще двадцять знайде таких. Зараз піде в бар, нап'ється добряче, та й піде з іншою. Клин клином вибивають.

Але за стійкою бару зрозумів, що питво не допоможе, а інші... Інші – то і є інші. «І не такий стан, не така сама, не така й голова, як у неї була». Стара бабусина пісня, тільки по інакшому звучала, а суть була така ж.

Розрахувався за недопите, та й пішов собі бродити далі. Котра була година не знав та й не цікавився. Стомився від болю, стомився від ходіння безтямного, стомився від снігу, стомився і від краси. Трапилася лава, згорнув сніг та й сів посидіти.

Жінка підійшла тихенько, навіть не почув коли. Підвів очі, стоїть перед ним і злегка посміхається. Плаття чорне, мабуть шовкове, пошите вибагливо, а плечі оголені. Але загорнута в велику, таки ж чорну, хустку, помережену шиттям тонкої, дуже тонкої роботи. Каміння дороге, в оправі зі срібла на шиї, такі ж сережки, а руки тримає складені спереду і пальчики унизані перснями. Великі очі, довга тінь на щоках від вій, тоненький носик та примхливі вуста, а на голові ціла копиця чорних кучерів, що падають на плечі, розсипаються по хустці мережаній. Уже ситий був красою по саме нікуди. Захотів сказати щось грубе та насмішкувате. Але вона посміхнулася і попросилася посидіти поряд, бо в її черевики попав сніг, то потрібно витрусити. Скинула черевичок та почала стукати ним по долоні і дійсно випав шматочок снігу. Ступня в чорній мережаній панчішці була мабуть не довша від його долоні. Відвернув сердито

погляд, був переконаний, що жінка шукає зачіпки, що б звабити його. Але вона знічено посміхнулася: «Прошу вас, не думайте про мене погано, сумно мені в таку ніч, просто б перекинутися з кимось словом, то й полегшало б на душі. Не має значення, що ви чоловік, не шукаю пригод!» Голос був сумний, очі опустила, плечі похилені. Раптом пожалів цю самотню жінку. Подумав, що сам має горе та страждання, може, і в неї щось подібне сталося.

Якщо бути вже геть відвертими, то як не крути, а гарненьку жіночку пожаліють швидше, ніж непривабливу. Допоможуть, підтримають охоче і сльозинку чистеньким платочком витруть. Так було, є й буде.

- Ну що ж, давайте, поговоримо. З вечірки, мабуть?

- Та ні, просто люблюсь снігопадом, нечасто така краса буває.

- Любите зимові краєвиди?

- Не переносу зиму - холод, сирість. Оце лише сьогодні подобається.

- А що ж до вподоби? Літо чи весна?

- Будете сміятися, напевне. Літо в пустелі.

- Оце так! Що ж там любити? Спека, суша, пісок вітром гонить. Попадеш у піщану бурю, то й головою накладеш.

- Та не скажіть. Безмежні піщані простори, сонце велике і могутнє, як око бога дивиться на землю. А небо таке голубе, як найдорожча емаль в старих єгипетських гробницях. Кров розплавленим золотом біжить по жилах. Палаєш весь. Вологи немає. Стаєш легким як осінній листочок, от полетиш над золотим піском. А ніч наступає, то зорі такі великі і близькі, що здається можна дістати з неба руками.

- Це ви мабуть в Єгипті побували, чи не так?

- Та довелося.

- Бачили піраміди і сфінкса? Чи й справді такі величні та вражаючі? Добряче нафталіном пахнуть?

- Надивилася. А ще багато читала про них. Нафталіном, кажете? Не думаю. Це не вкладається в наші мірки. Особливо три великі піраміди і то й же сфінкс. Коли бачиш їх зблизька, то починаєш думати, що не звичайні люди їх будували. А ви були там?

- Та не довелося.

- Впевнена, якби роздивилися, то мабуть думали б інакше про загадку сфінкса. Там багато різних пірамід. Але, знаєте, більшість - бліда подоба тих трьох. Так як картина учня - початківця схожа на полотно великого майстра. Зразу це бачиш. Мені завжди здавалося, що спорудили їх будівничі прадавньої цивілізації. Ми вже ніколи їх не побачимо, не почуємо, не зможемо прочитати їх мудрі записи. Можливо піраміди – єдине, що вціліло для нас. Але чи здатні ми зрозуміти, що хотіли сказати нам, ті хто зміг звершити це чудо. А чи й хотіли казати комусь щось? Може це останній їхній крик перед вічністю. Коли я дивилася на ту велич, то почувалася піщинкою в вихорі часу. Знаєте, там багато загадок, не все так просто. От взяти хоча б голову сфінкса. Вона непропорційно мала в порівнянні з тулубом. А що як сфінкс стояв там ще до фараонів і один з них не маючи чим іншим себе прославити, захотів корисливо використати, те що нікому не належало? А раніше там просто була велетенська фігура лева, з лев'ячою ж головою. А символом чого те диво було, то вже не взнати, напевно.

Хлопець сидів і думав, що просвітна лекція на тему стародавньої цивілізації трохи затягнулася. Та із вуст гарненької жіночки трохи дивно все те чути. Та й тема не дуже цікавила. А вона замовкла, зрозумівши недоречність своїх розмірковувань.

Помовчали деякий час. Не почувався ніяково від тієї мовчанки. Не підшукуював гарячково тему розмови, слова. Був дуже стомлений і змучений. Потім подивився на жінку – тоненька сукня, припорошена снігом хустка і волосся, капельки талого снігу блищать на віях. Та їй же холодно так сидіти! Що ж він за чоловік!

- Послухайте, он нічний бар, зовсім недалеко. Не проти, піти посидіти та погомоніти? Прошу!

- Та не знаю, чи варто. Не думала про таке зовсім.

- Ще не пізня година, та й мені погано бути на самоті. А так поговоримо про те і се, то й легше на душі стане.

- Маєте якусь проблему чи нещастя?

Неждано для самого себе відповів щиро: «Так, маю». Простягнув руку, поміг підвестися. Рука була дуже холодна. «Оце так дурень – подумав про себе,- людина замерзає, а ти сидиш і гадки не маєш, що потрібно давно було вже запросити!» Притримуючи під лікоть, швиденько повів до того бару. Всередині було чисто і затишно. Відвідувачі, заняті своїми супутниками, не звернули на них уваги. Лише якийсь самотній чоловік, добряче на підпитку, вирячив очі і довго не міг відвести погляд від незнайомки. Пробурмотівши, щось на зразок: «Оце краля!», відвернувся, не бажаючи зустрічатися з його виразним поглядом. Знайшов столик в куточку, повів її до нього, а сам пішов взяв трохи цукерок, два бокали вина та дві чашки міцної кави. Повернувся, поставив все на стіл та й сів навпроти. Сніг на кучерях та хустці вже розтанув, перетворившись на дрібненькі, блискучі намистинки. А лице від холоду, напевне, було бліде-бліде. Зате уста яскраво малювалися вишневим кольором, а чорні, великі та глибокі, очі, облямовані густими віями, були прекрасні. Дивилася уважно йому у вічі і посміхалася прихильно.

- Та сідайте вже. Зовсім не голодна. А каву на ніч пити – то потім спробуй заснути! Але все одно дуже дякую. А тут досить затишно. Знаєте, ваші черевики зовсім промокли. Ви, напевне, вже давно бродите по вулицях, чи не так? Чому ж сам? Дуже подобається сніг чи самотність?

Подивилася у вічі трохи співчутливо, трохи насмішкувато. Що мав казати? То ж посміхнувся та й перевів мову на інше.

- Скажіть мені своє ім'я. Та познайомимося. А то розмовляємо, а як звертатися до вас, не знаю.

- Лілі. А вас?

- Досить прозаїчно – Максим. Друзі кличуть Макс. Хоча мені це не дуже. Та попитайте трохи кави, Лілі, а то руки у вас, як лід були, та й лице бліднувате, мабуть добряче замерзли, сумніваюся, щоб ваші шовки захищали від холоду. Хоча звісно вигляд у них на всі сто.

- Та зовсім я не змерзла. А якщо і було, то трішки. А зараз пречудово відчуваюся. А от ваші промоклі черевики, навряд чи тут висохнуть. Випийте вина з кавою, щоб не захворіти.

Щире піклування в її голосі завдало болю. Подумав, що його любов жодного разу не переймалася, тим що може йому бути щось недобре. Мимоволі змарнів на виду. Намагаючись захиститися від жалю до себе, надпив добрячий ковток вина, потім ще.

- Лілі, може не будемо так офіційно – «ви» то з минулого століття. Якщо вже ми піємо разом вино за одним столиком, то «ви» просто не звучить. Ну як, не проти?

- Запросто. Звісно так буде краще. То що ж ти, Максиме, сам сьогодні любиєшся цим казковим снігопадом? Де ж щира подружка, на вид ти нівроку, нічого не бракує. Не повірю, що жодна ще не звертала увагу.

- Еге ж, Лілі, сама знаєш як буває, звертають увагу ті, яких сам не дуже, а інші на тебе не дивляться, хоч в душу западають. Таке життя несправедливе.

Махнув рукою. Потім допив вино. Почав шукати слова, щоб в інше русло розмову перевести. Так нічого і не придумав.

- Філософ! Ох Максиме, філософія такого плану, та довгі прогулянки в непогоду говорять самі за себе. Мабуть, ти нещодавно розлучився з подружкою. Не підійшла характером, чи не гарна була, а чи може сварилися багато?

- Та на жаль все набагато гірше.

- Що ж гірше може бути?

Пильно заглянула у вічі, доторкнулася пальцями до рукава, похитала головою.

- Гірше буває тільки зрада або ж смерть. Але краще хай зрадить, а ніж помре.

Довго мовчали, кожен думав про своє. А потім його ніби прорвало. Так наболіло в душі, що мусив комусь розповісти, поділитися, звіритися, окреслити словами свої почуття. Ота гноянка болю повинна була витекти, тільки тоді можна було говорити про зцілення. Уже не бачив перед собою жінку. Бачив лише людину, готову вислухати і, може, втішити хоч трішки. Говорив, намагаючись бути якомога ближче до правди, не звинувачував її, а шукав у собі причину того що сталося.

- Як почали зустрічатися, то все було трохи жартома. Про речі серйозні мало розмовляли. Більше про спільних друзів. Знаходили в них смішні звички, вчинки. Щоб це було схоже на плітки, то й наче - ні. Я й радий був би розповісти про себе, але все мені здавалося, що це їй нецікаво буде. Бо що в мені? Все дуже звичне. Дуже хотілося знати про її звички, думки, сподівання. Але коли починав розпитувати, то якось само собою мова перескакувала на інше. А вона так мило сміялася, що все намагався розсмішити. Може, оце тільки прийшло в голову, вважала мене несерйозною людиною. А ще часто запізнювалася на зустрічі, запізнювалася набагато. Але я чекав завжди. То вона до того звикла. Бачиш, знову ж таки робив неправильно. Треба вміти поставити себе, викликати якусь повагу, чи що. Купляв квіти, цукерки, хоч з грошима не дуже було. Тата маю доброго дуже, то він все зглядав на мене, не доводилося дуже й просити. А тепер думаю, що знову невірнo робив. Як би мала щирі почуття, то поважала б мої проблеми. А я не замислювався, а може просто не хотів навіть розуміти того. Бо так хотів бути з нею. А вже коли почали цілуватися, то не міг відірватися, забував про все на світі. Якось і розмовляли мало. Я то все сприймав за щирю любов. Але ж не замислювався, а як вона все те сприймає. Не було душевної близькості, чи що. А вона чогось же також хотіла, на щось сподівалася, про щось мріяла. А я так того і не взяв. Які мотиви були в неї, коли обрала іншого? Чому ж зустрічалася зі мною, а мріяла про нього? Пізно почав розбиратися. Тепер того всього ніколи і не взнаю. Чи в мені була причина, чи така зіпсута її натура? Бачиш, Лілі, загадка вона для мене. Ще більше мене гнітить – не розгадати того вже ніколи. Ти знаєш, міг би мабуть про це говорити цілу ніч. Але як казала моя бабуся, багато розповідати та мало слухати. Та й навіщо воно тобі? Але мушу комусь звіритись, може полегшає, бо так боляче, так боляче, що весь світ чорним здається.

- Даремно думаєш, що байдуже мені. Чудово твій біль розумію. Допомогти важко, зарадити чимось в таких справах неможливо. Але якщо тобі від того полегшає, то знай – співчуваю, від усієї душі співчуваю. А хочеш, можу втішити тебе, хоча б на одну ніч?

- Он як. Дуже дякую. Але, не сприйми за образу, не хочу. Не думай, ти така гарна, що бути до тебе байдужим не можна. Але за ніччю прийде ранок, що буде потім в наших душах? А якщо гірке похмілля? Чим вже тоді зарадити?

- Та так. Таку щирю любов мав до неї, а вона не змогла зрозуміти, не змогла оцінити. Коли маєш не ціниш. Так здавна ведеться. Хтось любить, а хтось дозволяє себе любити. Кажеш, що я така гарна, що бути байдужим не можна? Але як же ти помиляєшся! Мала також любов велику, а в нагороду отримала зраду. Досить часу пройшло, а все болить душа від того, все немає мені спокою на цьому світі, то дуже добре тебе розумію і жалію тебе щиро. Я так любила, більше за власну душу його любила...

Здається мені, що тоді не тільки я була дуже молода, а весь світ був неймовірно гарним і молодим. А щодо нього... Високий, дужий, стрункий, волосся, кольору пшениці стиглої, спало густим потоком на плечі, а очі голубі, голубі, як небо навесні. Але не в тому суть. Характер мав добрий, благородний, погляд щирий. А який уважний, як все розумів, як вмів почути, допомогти. Та ще й ніколи не скімлив, був такий хоробрий та сильний. Тепер кажуть, відчувалася в ньому харизма велика. То що вже й казати, була закохана до нестями. І вірила йому як сама собі. А світ навколо нас був красою весняною, такими барвами, що іноді мені здається, вже такого більше не побачу.

Та, власне кажучи, не з того все почалося. Найдавніше, що я пам'ятаю: палає вогонь, він повсюди, здається горить земля, величезне полум'я здіймається до неба. Я на руках у жінки, вона мені рідна, звична, захищає мене від того вогню всім тілом і біжить, біжить швидко, важко дихаючи, мабуть довго. Нарешті ми вириваємося з того жару і можна дихнути. Навколо ніч, дерева високі, великий простір. Жінка ставить мене на землю біля якогось височезного, худого чоловіка. Він просто стоїть і дивиться на нас і вогонь. Потім протягує руку і хапає за руку мою рятівницю. На ній обгорілий одяг, важкий вузол волосся збився аж на плечі. Чоловік, щось квапливо говорить до неї, в чомусь переконує. Я потім все життя думала, що це моя мама була. Але так і не знаю напевне. Жінка вирвала квапливо руку, підбігла до якогось посуду, вилила просто на себе воду і щось вигукнувши, кинулася бігти назад у вогонь. Петляла поміж вогняними острівцями, потім зникла з виду. Думаю, що вона побігла ще когось рятувати. Я не пам'ятаю, щоб дуже була перелякана. Я терпляче стояла і чекала її повернення. Так же стояв і чоловік, щось бурмочучи. Але стояли ми марно. Полум'я розрослося, острівці злилися воедино і з того пекла ніхто не з'являвся. Отут вже я ревно заплакала. Чоловік почав гукати, метушитися, потім в гніві ногами розкидав посуд, але то все було даремно: його гнів, мій плач. Врешті він схопив мене на руки і пішов геть. А далі вже спогади перериваються. Скільки мені тоді було, що то все значило, як сталася трагедія, не змогла взнати ніколи.

Довго мені снилося полум'я, гарячі добрі руки, що надійно захищали, навіть снилося як пахла та жінка. Після тих снів я плакала і почувалася дуже самотньою. Але я була дитиною. Діти все сприймають як богом дане, не аналізуючи, не задумуючись і таке світосприйняття рятує їх в найтяжчих життєвих ситуаціях. Я росла біля того чоловіка. По імені його ніхто не називав, то і я не можу. Але ходив весь час у білому одязі. То і називала його – «той чоловік у білому». Жили ми на рівнині, з двох боків оточеній високими горами. Величезний сірий будинок, з такими ж величезними скляними вікнами примикав однією стороною до гірської кам'яної стіни. Усім там заправляв і командував чоловік у білому. З ним жило багато молодих чоловіків. Були вони високі, дужі, з світлим, різних відтінків, волоссям, голубими чи сірими очима. І лише один мав чорні довгі кучері та темні очі. Слухалися вони чоловіка у білому беззаперечно і зверталися поважно «гаране». Мабуть це було щось на зразок: командире чи хазяїне, а може пане.

В мене була комірчина маленька, з одним вікном. Ліжка, стіл, стілець, комодик, всього дуже мало, геть по-спартанські. Одяг мінімальний. Штанці, кофтина, сандалії на босу ногу. Обов'язково милася щовечора, три рази на день їла. Повинна ще сказати що в тій долині було завжди тепло, навіть спекотно.

Але про долину повинна сказати більш детально. Гарна, неймовірно гарна була. І чого там не росло тільки. Квіти, плоди цілий рік. Я таких потім вже ніде більше і не зустрічала. Річечка текла, один берег вкритий піском, другий зелений. У тій річечці плавали дельфіни сіренькі такі та кругленькі. Цілий день пливали та підстрибували у воді. А що плавати я навчилася дуже рано, ще геть малою, то проводила у воді багато часу, плаваючи разом з тими дельфінами. А ще жили різні тварини. З ними можна було гратися, бігати. Дуже до мене доброзичливо відносилися. Трудно мені це все тобі пояснити. Бо жили там поряд леви, тигри та антилопи, повзали великі змії та багато інших. Деякі і зараз є на землі, а деяких немає. Але саме основне: існували поряд, не кривдячи нікого. Не було хижих чи не хижих. Ніхто нікого не їв. Повіриш у таке? Їжу їм готували та давали хлопці, водночас і лікували та доглядали.

Мною особливо ніхто не переймався. Спершу був до мене прикріплений один чоловік на прізвисько Тен. Ото він мене і привчив, коли ходити їсти, перевдягатися та митися регулярно. Вчив говорити, розповідав яких правил потрібно дотримуватися. Серед них було найперше: якомога менше попадатися на очі чоловікові у білому. А друге: у тому великому будинку я могла бути лише у невеликому крилі і, не дай боже, піти далі. Ото ж, поснідавши вранці, я бігла надвір, та проводила там час до обіду, а по обіді знову на свіже повітря, і так до вечері та сну. Як доглядати за тілом Тен мене також навчав. Я була мабуть дуже слухняною дитиною, бо всі ті правила та настанови виконувала дуже ретельно. Якщо подумати зараз, то таке життя для маленької дитини було дуже недобрим. Але все те компенсувалося красою світу, що мене оточував, та тим, що всі ті тварини, що жили в долині, були моїми найліпшими друзями, ба, навіть, рідними. Пам'ятаєш, як казав Мауглі: «Всі ми однієї крові – ти і я» Ото ж щось подібне в мене було також. Але так як з другої сторони були Тен та інші люди, то я не стала як тваринка, а зберегла людську подобу.

Коли я піросла, на скільки я не зможу оцінити, бо при піростанні дитини, її рідні частенько навчають та розказують скільки їй років, а в мене того не було, Тен почав вчити мене читати. Як не дивно мені це сподобалося. Я досить швидко вивчила літери. А потім він мені приніс багато барвистих, з гарними малюнками, книжечок і ми частенько сідали десь окремо від інших, та й читали. Я відкрила для себе новий світ і був він нічим не гірший, а може й цікавіший, від світу долини, в якій я виростала. Там була така величезна кількість назв та понять, про які я й гадки не мала. Як би не Тен, то все те було б просто для мене літерами та звуками, які можна вимовляти вголос, але які нічого не означають. Тепер я знаю, що люблю його, як найріднішу людину в світі. Та й Тен мабуть був до мене щиро прихильним.

Хлопець намагався сховати ті уроки читання від чоловіка в білому, кожен день він розповідав як я повинна поводитися, вимагав від мене повторення і повторення тих уроків, застерігаючи від необачності наполегливо і досить суворо. Я росла з тими обмеженнями, а коли вже піросла, то Тен просто, як кажуть, втокмачив в мою голову, що від дотримання всіх тих вимог залежить моє життя. Шукав мене десь посеред буйних трав, чи на піску біля річки, чи переривав чергову гру з левенятами або ж козенятами, приносив чергову книжечку, садив поруч та й починав урок. Якомога рідше попадатися на очі гаране, нічого не розповідати, їсти тоді то й тоді то, можна те і не можна того. Намагався передбачити можливі варіанти і вимагав зазубрити необхідні дії. А ще він підстригав моє волосся, піклувався про одяг. А де він його брав? Ага однією з вимог було на ніч заперитися в кімнатці, для цього і замок тихенько поставив. А потім приніс товстелезну книжку, я зараз її енциклопедією можу назвати. Там було пояснення всіх тих слів, що зустрічалися в книжках. Просив мене читати якомога більше, щоб про все знати. А як я піросту більше, то ми геть звідси підемо, щоб ніхто нас не знайшов. Мабуть мав на те підстави.

Трудно розповісти тобі водночас про багато років мого життя в долині під суворим наглядом за всім чоловіка в білому та його слуг чи підлеглих. Багато чого я зараз і сама не розумію, хоч не раз намагалася все те осмислити. Чи почувалася я нещасною, чи була щасливою? Як би я росла в родині, під наглядом люблячої мами і тата, разом з сестричками та братиками та іншими родичами, спала в м'якенькому

ліжечку, мала іграшки та багато інших речей, що мають звично діти, то попавши в те життя мабуть почувалася б жахливо. Невідомо що з того б і вийшло! Але ж я всього того тоді навіть не уявляла, не тямилася, що такі речі взагалі існують. Наприклад, що є мама і тато я вичитала в книжечці. Та зразу й побігла шукати Тена, щоб запитати, що все це значить. І він мусив мені пояснювати, а я давай зразу ж запитувати чому в мене їх немає. На що хлопець змушений був запевнити мене, що все це мені пояснить пізніше, як прийде час. Між іншим, не думай, що росла без моральних настанов. Тен вчив, що як би не було важко, потрібно боротися, але просто не завжди можна іти у відкритий бій. Але саме основне навчав не кривдити звірів, називав їх братами нашими меншими, любити та цінувати весь світ, що нас оточує. Показував квітку саму звичайну та звертав увагу на її красу досконалу, а хмаринки, що пропливали на небі порівнював зі звірятками, давав назву зорям, що сходили надвечір'ям... Багато всього. Думаю, що людиною я стала завдяки Тенові. Часто згадую про нього з любов'ю та жалкою, що так і не змогла сказати йому як люблю та ціную.

Все ж як не намагайся, а таки я попадала на очі чоловікові в білому. В більшості випадків він мене ніби й не бачив зовсім. Але одного разу придивився пильно та й зауважив, що вже велика виросла. А я й дійсно вже велика досить була. Мала довгі ноги, тонесенький стан і досягала вже Тенові до плеча. Отож гаранте наказав, щоб я мала певні обов'язки, та й доручив Тенові привчити мене до них. Стала я годувати та доглядати тварин, збирати плоди та насіння, виполювати бур'ян на грядках, де вирощували овочі для їжі. Це не обтяжило мене особливо. Так як і раніше я проводила більшість свого часу на природі і була щаслива від того. Люди мають потребу в любові, то я й носилася з звірами та їхніми малятами, люблячи і будучи любима ними. Левам вичісувала гриву, виймала скалки з лап, визбирувала сухе чіпке насіння з шкір інших. Та й погратися з ким, побігати навперейми, чи в схованки – в радість це було. Ото ж це було моє дитинство, на мою думку досить щасливе.

Було... Мабуть скінчилося воно тоді як гаранте побачив ненароком, що ми по обіді сидимо та читаємо книжку, а Тен розповідає мені про прочитане. Ми пізно побачили того чоловіка. Пізно. Разом підвели очі та й зустрілися з його пильним поглядом. Тен зблід, стиснув пальці, завмер, зіщулившись. Я тоді подумала, що це він так злякався чоловіка в білому, а він перелякався за мене, тепер розумію.

- Прийди до мене в кабінет.

Тільки й сказав. Відразу повернувся і пішов геть. Чому він так мене не любив, той гаранте? Тен зірвався на ноги, схопив мене за руки: «Слухай дитинко, слухай. Більше всього, що мене він відішле. Ховайся від нього, бережи себе, їж, будь охайною, мийся кожен день і не вір нікому з його помічників! А саме основне ходи як ніхто не бачить в книгосховище, бери там книги і читай, читай, читай. Про все, що ти захочеш взнати можна, знайти в книжках. Обіцяй мені, що все це будеш робити! Обіцяй, моє дорогеньке, обіцяй, що послухаєш мене!» Говорив гарячково, збуджено, був схвилюваний до нестями. Я перейнялася його жахом, та розплакалася з переляку. А він гладив мене по голові і ледь не плакав сам. Взявши з мене обіцянку робити все, що він наказував, Тен пішов до того чоловіка, а я зі страху забралася в найдалший край долини та й просиділа до вечора в квітучих кущах разом з великим товстим та неповоротким котиськом Тимом, який не признавав ніякого товариства і любив самотність понад усе.

А прийшовши вечеряти, я відразу почала шукати Тена, але даремно. Його не було! Натомість підійшов до мене чорнявий Тарг та повідомив, що тепер він мені наказуватиме, що і як робити, дав завдання на завтрішній день і на моє питання, де ж це Тен, гнівно вишкірився на мене, прикрикнув, навіть смикнув за волосся та й заборонив мені навіть питатися про те. Я втекла до кімнатчини, закрилася та довго-довго притьма ридала і все не могла заспокоїтися. Отак Тен, моя найрідніша людина, щез з мого життя і я взнала, що таке горе та самотність. Тарг тільки віддавав накази, інші на мене не звертали уваги і я стала спілкуватися з тваринами і лише з ними. Гаранте це втішило і він перестав на мене звертати увагу. Але з великої любові та жалю за Теном, я ретельно виконувала все, що він мені

наказував. І найперше, що робила, то це як ніхто не видів, крала тихенько книги та читала їх. Це мене порятувало від занепаду. Багато чого я не розуміла, навіть читаючи пояснення в енциклопедії. Деякі книжки настільки були далекі від мого життя, що там у кожному реченні були незрозумілі поняття та слова. Але деякі просто були необхідні. Зокрема, попалася мені якась книжка про фізіологію людини, то звідти я знала багато необхідного про себе, усвідомила, що я жінка та про все інше. Часто траплялися романи, про життя мені зовсім не зрозуміле. Там я вчитала про кохання. Довго не могла взяти втямки, що ж воно таке. Та мені сподобалося. Стала вибирати саме такі книжки. Читала описи про великі почуття, страждання в розлуці, як молоді люди цінують та переймаються одне одним. Мені здалося, що це саме прекрасне в спілкуванні між людьми. А потім почала шукати об'єкт для себе. Так, так, це смішно. Але ж я все таки була на то й час молодою дівчиною, зваж на це, Максе.

- Набридло чи послухаєш ще?

- Та ніж бо, розповідай. Бачиш, я завжди почувався інакше, бо чоловічого племені. Та й моє дитинство і юність, звичайно, інакше проходили! Хочу все почути про дівчачі сподівання, мрії, може для себе зроблю якийсь висновок - чому моє кохання так сумно скінчилося.

- Ха! Ну то слухай далі. Про об'єкт, вірніше суб'єкт. Ті всі прибічники гаранте, були молоді та й гарні, мабуть. Але вони були, так сказати, у ворожому таборі чи що. Ото ж на роль суб'єкта, що в нього закохуються? Навіть думати не хотілося! Почала я потихеньку думати про втечу з долини. Виконавши всі свої доручення, одного дня вдалося мені непомітно наблизитись до виходу, як мені здавалося. Я вважала себе хитрою. То ж забралася в річку та разом з дельфінами попливла вниз за течією. Та мене чекало розчарування. Річка круто обривалася великим водоспадом, затиснутим між горами. Я не могла свої спроби робити часто, боячись, що буду викрита. В слідуючий раз попливла в інший бік. Отут і наткнулася на невидиму стіну, марно її було обходити. Навіть пірнала, якомога глибше, але вона була і там. Не буду довго розказувати, після невдалих спроб, змушена була зробити висновок – долина оточена невидимою перешкодою, мені не сила, поки що, втекти звідси! Я затаїлася і стала чекати підходящого моменту.

Так от. А вже потім з'явився він. І думки про втечу мене залишили! Було так. Я прийшла на обід, взяла свою порцію, та й сіла в закутку, щоб швидше з'їсти, та й втекти. Завжди намагалася їсти або ж раніше, або ж пізніше. А тут чую по коридору наближається група. Тікати було запізно, то вирішила тихенько доїсти, а потім щезнути. Зайшли, розмовляють, жартують. На мене, як завжди, ніхто не зважає. То й добре. Голову нахилила, головне не привертати уваги, вчив Тен. А тут до мене хтось підходить, піднімаю голову і бачу зовсім незнайомого хлопця. Стоїть, посміхається: « А ти хто? Як же тебе звати?» Такого ще ніколи не було. «Лілі»,- кажу. «Лілі-і», - протяжно так вимовив, гарно звучить, не чув ще такого імені! Але тут його покликав Тарг. Виявилось, що звати Едом. Не схожий був на них цей Ед. Але ж думаю, накажуть про мене, заборонять зі мною розмовляти. Та й пішла собі.

Таким він мені гарним здався. Такий жаль мене охопив. Мабуть уперше задумалася, хто ж я, чому вони всі так до мене відносяться, чому така неприязнь. Не могла себе порівняти з іншими жінками бо не було їх тут. Іноді думалося, може я якась дуже бридка, чи іншої породи. Але ж схожа на них, навіть на того чоловіка. То в чому ж справа. А іноді здавалося, що всі жінки були б тут у такому становищі.

Пусте. Перестала про це думати, нічого путнього не вигадавши. Зайнялася справами. А потім прокралася до іншого крила будинку, призахідне сонце світило там прямо у вікна і можна було побачити те що робиться в середині. Останній час це мене страшенно цікавило. Краще було б і не йти! Те що побачила вразило в саме серце! В глибині кімнати на спеціальному столі лежало мавпеня, припнуте до столу. До нього якісь трубочки були підведені, бачила погляд бідного, слізки зробили темні лінійки з куточків оченят. Мало не заплакала сама. А я ж скільки його перешукала, все гадала куди поділося. Сумувала за ним мавпа-мама, первісток це в неї був. Оце так! Почула голоси та давай тікати, ховаючись

за дерева та кущі. Аж поряд ідуть Ед і чоловік у білому. Та так мило гомонять. Гаране щось розповідає, а молодик майже розтуливши рота, з захопленням слухає. Ти ба! Весь вечір про все це думала. Ледве заснула.

З появою Еда все змінилося. Гаране почав вечеряти разом з усіма своїми приспінниками, розмовляти, навіть посміхатися, чого зроду не бувало. Новенький сприймав це як богом дане. Слухав всі розповіді та повчання так зацікавлено і видно було, що щиро захоплюється гаране. Але не називав його так, а звертався: «Пане».

Та й я змінилася. Тишком поглядала на хлопця, могла б дивитися хоч цілий день, такий гарний був. А ще веселий, енергійний, допитливий, все хотів знати, всім переймався. Цілий день снував по долині, то тварин доглядав, лікував, грався, а іноді боровся, випробовуючи свої сили. Міг схопитися з левом, намагаючись побороити його, а то бачу, скочив верхи на коня, міцно обхопив його ногами і проїхав так деяку відстань, поки той не скинув хлопця, а потім сміявся лежачи на землі довго. Не знаю чи наказували Едові не мати зі мною ніяких стосунків, мабуть, що ні. Бо почав підходити, розмовляти, жартувати. Сказав якимось, що в мене пречудове волосся. Відколи Тена не стало, мене ніхто не підстригав, волосся відросло довге, вже по спині розсипалося, а потім почало кучерявитись. Щоб не заважало, то почала зв'язувати його куском тканини, що дав Тарг. Побігла заглядати в вікно, щоб побачити чи воно справді ж гарне. Бачила себе ніби вперше. Стояла переді мною височенька, тоненька істота, з великими очима, трохи сумними, трохи наляканими, копиця кучерів чорних на голові, губи червоні-червоні, як ягоди. А може я гарна? Як взнати? А потім сталося ще дивніше. Тарг якимось зіткнувся зі мною на доріжці. Та ніби вперше побачив, очі вирячив, дивиться, та розглядає зверху до низу, а потім простягнув руку та доторкнувся до волосся. Я відсахнулася. А він: «Ой як же ти вже виросла, Лілі! Геть на Маргу стала схожа, геть схожа, викапенна. А я й не помічав.» То я від нього боком, боком та й втекла геть. Ще цього мені бракувало!

Так, все перемінилося! Гаране, його помічники, насамперед Тарг, я і весь світ навколо! Прошли великі дощі, зелень стала яскравою та пишною, розквітлі квіти, пахощі заповнили все навколо. Небо блакиті глибокої, що на небосхилі перетворювалася майже в бузковий колір, а призахідне сонце навпаки запалювало вогнем хмари легенькі та край неба. А наступав вечір і аромат можна було відчутися прямо шкірою або ж просто язиком полизати. А зорі, а місяць! На темно-синьому небозводі золоті зорі, величиною з кулак та золотий мережаний диск місяця. Мені хотілося то сміятися, то плакати, щеміло серце незнано, то жаром, а потім холодом обсипало тіло. Сон пропав. А якщо і засинала, то снилися квіти небачені або ж літала у снах, а найбільше снівся Ед.

Ми були разом кругом. Тільки просиналися, то зразу разом снідали, разом працювали, обідали, а по вечері прогулювалися, любуючись та щиро розмовляючи. Довго сміятися будеш, коли почувеш про що. Найперша тема - це був той проклятущий чоловік у білому, хай би грець його схопив. Ед захоплювався ним до нестями, який же він розумний та вмілий, а як багато бачив та знає, а може все. Він – творець.

- Ти, Лілі, просто нічого не знаєш про нашого пана. Оцю долину, цей райський куточок створив він. Тварини миролюбні, квіти, трави, кущі, дерева, плоди, красу таку милу нашому серцю – це все він. Його ідеї, втілені в життя, оточують нас, дають нам їжу, спокій та затишок. А він же як страждав, вже раз був створив таке диво, так злі люди знищили все, завдавши йому болю тяжкого. Але не опустив він руки, тяжко працюючи, на новому місці почав заново все, з нуля. Великий та всемогутній наш пан. А ми його діти. То ж повинні поважати та слухатися в усьому, золотко моє. Я мала іншу думку, але не висловлювала її вголос. Добре розуміла, що коли буду говорити щось проти гаране, то Ед буде розчарований в мені, а може ще й розгнівається.

Помічники гаране підсміювались над нами, жартували що ми все разом та разом. А я так вже боялася «того чоловіка», знала, відчувала серцем, душею, всім єством, забере Еда або ж мене десь діне,

стала хитрою та неймовірно уважною і мені вдавалося довгий час ховати свої почуття від усіх. То все ніби ми друзі з Едом. Знаєш мені і зараз дивно як вміло я грала роль – «лише друзі». Хоча моє серце палало від любові, жила лише тим. Ввечері перед сном падала на коліна та молила, бо вчитала в книгах про бога, щоб дав мені можливість бути поряд з Едом. Лише поряд, про більше і не мріяла. А він був до мене дуже добрим та уважним. Клопотався мною! Іноді брав за руку, гладив волосся.

-Лілі, ти гарна і мила дівчина, я такий радий, що ти зі мною.

Чуючи таке, здавалося злечу в небо або розтану як маленька напівпрозора хмаринка. Як ніхто не бачив від повноти щастя я танцювала десь у закутку долини. Лише той хитрун – Тарг щось підозрював. Дуже вже намагався слідкувати за мною, вивірити, підглядіти. Одного разу коли я підстрибувала та крутилася, уявляючи, що танцюю бо ж читала про це, але ж не бачила танців ні разу, Тарг і підстеріг, заховавшись за кущ. Потім вийшов, очі великі, розчервонілий, якийсь збуджений незвично.

- Ой, Лілі, яка ж ти гарнесенька. Можна я тебе поцілую у щічку?

Руки тягнуться до мене, рота напіввідкрив, ще мить та й схопить. Від жаху я заніміла. Вже пальці торкаються моїх плечей. Відчуваю його дихання гаряче. Де й сили взялися! Крутнулася вбік. Він такого і не чекав! А побігла так прудко, що мабуть, не тільки Тарг не догнав, а й найпрудкіший кінь відстав би. Тепер ще обачнішою стала.

Але коли Ед торкався до мене, то це було так солодко, ніколи я від нього не втікала б! То сталося те що мусіло статися. Поцілував він мене, спершу ніби просто, як би брат, чи що. Поцілував в голову. Потерся щокою об волосся.

- Як шовк, твоє волосся, Лілі. Яка ж ти гарна. Хочеться зануритись обличчям у твоє волосся та забути про все на світі.

Та й ще раз поцілував у щоку, погладив волосся, узяв за руку та притулив її до свого обличчя. Більшого щастя, мабуть, у світі і не буває. Та що говорити, щоб все те повторилося, віддала б і душу, і тіло, і пів світу в придачу.

Це все повільно відбувалося, не один уже повний місяць освітив долину. Та мені таланило. Чоловік у білому все пропадав у забороненому крилі будинку. Видно проводив свої жажливі експерименти, які Ед по незнанню називав творінням. Та й помічники весь час були дуже заклопотані, до чогось готувалися. Та я тим не переймалася! Тішилась своєю любов'ю, забувши про все. А даремно! Той «чоловік у білому» спіймав нас у самий невідходящий момент! Вечоріло. Краса, пахощі. Сонце майже сховалося за горизонт. Лише червоний крайчик залишався над горою. А ми з Едом стояли під квітучим деревом і... цілувалися. В бідній моїй голові паморочилося від тих цілунків. Але якимось шостим чуттям відчула злий та пекучий його погляд. Відсахнулася від хлопця. А гаране крутнувся на каблучках та рвучко пішов геть. Похолонуло в мені все. Від жаху я завмерла, навіть поворухнутися не могла. А Ед нічого не зрозумів, знову притягнув до себе і ще раз поцілував.

А після вечері Тарг покликав Еда до гаране. Я сховалася в своїй кімнаті, залишивши щілину невелику, думаючи, хоч дещо взнати чи почути. Але на крило де я жила ніхто не приходив. До ранку нічого не визнаєш. Заснути не могла довго. Нарешті молодість взяла своє. Приснилось, що хочу полетіти, але тіло важке та неповоротке, ніяк не хотіло відриватись від землі. А навколо багно та сміття якесь. Проснулась, гарячково одягалась, вмивалась і, не поснідавши, вибігла надвір. Довго не було Еда. Я вже всі справи зробила. Стиснуло мені серце і не відпускало передчуття лихе. Але я вирішила, що просто так не здамся. Буду боротися до останнього за свою любов. Це все що було в мене!

Та боротися не було за що. Бо прийшов мій коханий. А так як був він чесний та сміливий, то не лукавлячи, зразу все мені і сказав. Гаране не гнівався і не лаявся на нас. Боже збав. Але пояснив, що між нами не повинно бути нічого-нічого. Бо якщо любитиме мене, то, знітився на хвилинку, а потім взяв за руку, подивився у вічі: «Лілі, від нашої любові можуть народитися страшні істоти. Він довго пояснював мені чому, але я не дуже розуміюся в тому, зате добре знаю, що як він так каже, то так воно і є! Гаране дуже сумно від того, що змушений нас розлучати, та що поробиш». Погладив мене по голові: «Будемо лише добрими друзями, не можна засмучувати пана нашого». Та й пішов геть.

Я не могла ні говорити, ні плакати. Все в мені задубіло якось. Як би я тоді знала, що можна себе вбити, то мабуть я це і зробила б. Але не знала про таке. І через те кожен день і кожна ніч тепер перетворилися на муку. Я просто жила, помираючи, чи помирала живучи. Механічно я виконувала свої обов'язки, весь час пам'ятаючи про своє горе. Любов до Еда була для мене всім, і все я втратила. Він не віддалявся, готовий бути другом, братом, як говорив. Але то було так боляче, що я сама ховалась, як поранений звір від всього світу. А то був тільки початок. Гаране втілював свою ненависть до мене чи до мого походження безжально, підступно, навіть не соромлячись того, що воює з таким слабким супротивником, маючи майже необмежені можливості!

Нахиливши голову я снідала, не дуже звертаючи увагу, що пхаю до рота. Аж всі раптом замовкли. Підвела голову. «Той чоловік у білому» стояв на вході і тримав за руку дівчину! Я аж рота розкрила така це була дивина! Та не тільки я. Височенька, струнка. Роздивившись, зрозуміла, що вона гарна, дуже гарна. І повна мені протилежність. Волосся довге, густе, прямими пасмами падало на плечі, а кольором мед нагадувало. Носик ніби виточений. А очі великі, з густими віями, як небо голубі. Високі груди, тонка талія, довгі ноги з тонкими щиколотками. Посміхалася чемненько до всіх. Віталася. Тарг аж присвиснув: «Оце так!» Підскочив до гаране: «Ви наймогутніший у всьому світі, рівних немає вам!» Той від пихи аж світиться. А я все відразу зрозуміла. Це подружка для Еда. Надії не має. І хоч навчена стримуватись, а тут не змогла. Зрозуміла, що заплачу, то вискочила та й побігла, куди очі бачили. А в слід смішок тихенький, гаране тішився. Плакала в кущах і не могла зрозуміти, якщо мав таку ненависть, чому не знищив мене, адже це для нього було б так легко!

Можу по годинах і по днях розповісти як все відбувалося. Коли я переходила від розпачу до надії, а згодом знову впадала у відчай. Сльози, безсонні ночі і вороже не співчуття! До сих пір трудно зрозуміти як я вистояла, не наробила дурниць. Мабуть повинна дякувати вихованню Тена. Результат був запрограмований! Ед закохався по-справжньому в красуню Евелін, а до мене був добрим та уважним. Але ж це було не те чого я так хотіла! Мені хотілося щезнути, зникнути, піти геть. Та навіть цього не могла.

Я знову почала шукати шляхи до втечі з долини. Отут мені допомогли ночі без сну. Стояла біля вікна, дивилася на місяць як усі закохані та сумувала. Випадково побачила як левиця Ірагма на схилі біля крутих гірських круч щось копірсається. Вискочила з вікна та й побігла подивитись що вона там робить. Ірагма чекала другого приплоду. Після першого двоє левенят щезли невідомо де. Я то здогадувалась де вони. Але чим могла допомогти? А левиця була розумна, не те що дурні кози! От тепер вирішила втекти, щоб зберегти своїх діток. Схил був не дуже крутий. А на самому верху лежали великі каменюки. От вона під ними підривала землю, греблася поки світив місяць. І вже двоє з них лежали внизу схилу. Я погладила Ірагму по спині та й почала допомагати їй спершу руками, а потім міцним суком, який знайшла в заростях дерев. Поки світив місяць нам вдалося ще одного скотити вниз. А потім гіллям я замела, розрівняла усі сліди нашої роботи та й пішли спати. Отак кожної ночі ми потроху працювали. Я просто понадіялась на інстинкт левиці. Чи принесе це успіх? Невідомо. Добре що ніхто цього не підгледів.

Час ішов. Евелін одного разу вранці знудило, потім і на другому сніданку те ж саме. Тарг щось прошепотів на вухо Едові, посміхаючись при цьому так противно, що мене також ледве не знудило. Вони зчепилися спершу словами, а затим ледь до бійки не дійшло. Тут надійшов гаране і накинувся на чорнявого. Той понурився, але змушений був перепроситися та й по тому. Але ж я вже давно працювала біля тварин, в цьому таємниці для мене не було. Евелін чекала дитинку, Едову дитинку. Це вразило мене в саме серце! Тепер вже мені він ніколи не належатиме! Дуже дивно, не відчула ненависті в своєму серці ні до нього, ні до неї. Навпаки з'явився острах за них обох. Що прийде в голову нашому гаране.

Я стала непомітною для всіх. Їла або ж раніше, або ж пізніше. Намагалася бути з тваринами, а не з людьми. Десятою дорогою обминала «того чоловіка у білому» і Тарга також. Через деякий час животик у Евелін округлився, а Ед став серйознішим та мужнішим. Мені нило в середині, щось мало статися. Передчуття лиха було відчутним як ніколи. Ми з Ірагмою працювали затято навіть без місяця. Евелін, не навчена прикрощами, ставала капризною, вимагала до себе більшої уваги. Ед старався як міг. Навіть гаране був до неї уважним та милим.

А згубила все звичайна жіноча цікавість!

- Жіноча цікавість? Невже ти?

- Та ні звичайно. Я добре вишколена була, щоб десь ту цікавість показати. Евелін! Може, так як і я захотіла подивитись на себе, або ж дійсно з цікавості заглядала куди не слід, та й побачила тих тварин, що гаране на них досліди проводив. Далі гірше, бо розповіла про те Едові. А той вже почав роздивлятися та доскіпуватися. Подвійно дурна жінка. Невже так важко було здогадатися, що Ед з його прямою, побіжить до свого пана допитуватися. Та як би ж тільки допитуватися, але ж почав докоряти самому гаране: "Як можна? Їм же болить! То це ми так ретельно доглядаємо за тими тваринами, так любимо їх, а ви, пане, таким мукам піддаєте їх? Заради чого? Та ви ж для нас усіх пане взірець, ми ж так віримо вам!" Не знаю кого він мав на увазі, коли говорив: "Ми!" Я мало схильна була захоплюватися "чоловіком у білому". Не знаю як інші хлопці про нього в душі думали. Бо не дуже добрим гаране і до них був. Швидше боялися, ніж любили.

Ніхто не думав, що таке вибухне. Гаране мовчав і слухав, а потім заверещав, ногами затупотів, очі вирячив! Що вже він тільки не кричав. Я з того і половини не зрозуміла. Всі принишкли, як горобці перед бурею. Евелін з переляку навіть лице руками закрила і за Еда сховалася. А той зблід, але виступив уперед: "Пане, прошу вас, ви лякаєте Евелін, зупиніться будь ласка!" Роками ніхто і слова всупереч нього не промовив. Беззаперечно всі слухалися та виконували, що наказував. А тут цей хлопчисько не вгаває і ніякої тобі покори! То ще більше розійшовся. Руку підняв, зараз вдарить. А Ед схопив ту руку, міцно скрутив, та й каже: "Пане, а ну прийдіть до тьми, що це ви робите? Хіба так можна!" А гаране на те як гаркне до хлопців: "Що витріщились, схопити їх!" Ну тут вже всі вони і посхоплювались. Найперший Тарг.

Кинулися до Еда та Евелін. Руки крутять. Обом стусанів надавали. Евелін плаче та животика руками закриває. Мені вже чомусь не так вже й страшно стало, щось горло стисло, кров до обличчя прилила і таку ненависть до того чоловіка та його посіпак відчула, що замалим не налетіла на нього з кулаками. Але стрималася. То й добре. Мною ніхто не переймався. Але Еда та його кохану скрутили та в окрему кімнату і заперли. А гаране оточили, співчують, втішають, просять не нервувати, дорогоцінне здоров'я поберегти! Ото вже підлабузники підлі!

Я на дворі до пізнього вечора була, не хотілося заходити та бачити їх. І все ходила та роздумувала, що ж воно буде. З однієї сторони Евелін я, звісно, не дуже любила. Але Ед для мене всім був. А потім ще почала думати про дитячко, що його було. Що ж з ним зроблять? А якщо також буде лежати на столику припнуте, слізки бігтимуть по щоках і ніхто не порятує. І чим більше я про все те гадала тим

більше у мені зростав протест, гнів великий і бажання їх врятувати. Я вже й сама дивувалася з себе, де все це взялося. Я ж така налякана та покірлива завжди була. Любов змінює людину до невпізнання! Стає здатна вона на сміливі дії. З мого боку рішення їх врятувати можна було прирівняти навіть до героїства! Але що робити конкретно?

Зайшла у загальне приміщення. Хлопці сиділи та один з перед одного нападали на Еда, все намагалися якнайгірше про нього сказати та обмовити. Чи може думали, що гаранє їх підслуховує, чи знали, що хтось із них донесе панові у вуха всі ті балачки? Так як у мене визрів план, то почала його втілювати в життя.

- Тарге, я так довго була на дворі, чи не можна щось попоїсти, бо запізнилася до вечері?

Мабуть, як би стіл заговорив, то були б усі вони менш здивовані! Рота ніколи не розкривала, поки до мене не звернуться. Тарг очі вилупив, дивиться, ніби вперше побачив. Змусила себе всміхнутися: "Так зголодніла, будь ласка", - дивлюся йому прямо у вічі.

-Еге ж, Лілі, звичайно найдемо щось попоїсти. А що ж ти думаєш про все це?

- А що ж тут думати? Невдячні та й край!

Переглянулися іронічно. А Тарг захіхікав та й каже: "А з чого б то Лілі за Евелін переживала б? Швидше навпаки!"

Заходився коло мене. Їсти несе, сів коло мене, розпитує чим займалася, очей не зводить: "Ох і гарна ти стала, Лілі, надивитися не можна " Думаю, що те захоплення у нього щире було. Почала з ним балакати. А що зневажала в душі, то розмовляла, опустивши очі, щоб не побачив моїх почуттів. Але подумав, що я соромлюся. Та такий вже втішений та захоплений, до краю!

Порозходилися. Але спати я не лягала. Десь в глибині душі впевнена була, що буде продовження. Так і сталося. Зашкрябав хтось по дверях. То я трохи відкрила їх, але не зовсім, щоб була щілинка, але до мене потрапити було зась. Стоїть Тарг: "Лілі, впусти мене, справу до тебе маю"

- Яку саме, Тарге, дорогенький, бо і я до тебе пару слів сказати хочу, про допомогу попросити.

В моїй голові визріла ідея – використати його для порятунку Еда та Евелін! А далі будь – що буде. Не було в мені вже страху зовсім. Щиро була переконана, що гаранє мене знищить за намагання врятувати їх. То чого вже боятися – все одно доведеться померти – втрачати нічого!

Відкрила двері, Тарг від несподіванки мало не впав. Зайшов, оглядаючись на всі боки.

-Лілі, ти мене хочеш бачити? Ох який же я радий! Ти гарна стала неймовірно! Заради тебе я готовий на все. Дозволь тебе поцілувати, я не розчарую тебе! Схопив мене в обійми. Руки холодні як лід. А губи мокрі, слиняві. Припав ними до моїх, аж застогнав. Як би раніше – то мабуть кричала б від страху та огиди! Але тепер все те байдуже. Відсторонила його.

- Зачекай! Спершу мусиш вислухати!

Чомусь прийшов той найдавніший спогад, про жінку, вогонь. Згадалось як сміливо побігла вона в те пекло вогняне. То чому ж я так весь час боюся! Що ж мені втрачати більше, ніж можу втратити його. Що ж після того залишиться, як жити мені! І цей мерзенний Тарг, що мені заподіє? Адже як вдасться врятувати їх, то гаранє мене знищить, то яке має значення все інше! В моїй душі запалав дивний вогонь, страх щез, а голова стала ясна і все, здалося, могла б зробити.

Відступила на крок, підняла голову і сміливо подивилася у вічі Таргові.

- Слухай, ти щось хочеш від мене? Я тобі потрібна? О, готова все виконати, але і ти повинен допомогти мені! Вволити мою волю! Як ти на це, Тарге?

Стріпнула волоссям, провела кінчиком язика по губах, поглянула спідлоба. В кожній жінці сидить спокусниця, дай їй лиш волю. Той аж затіпався! Гарячково заговорив, захлинаючись, ковтаючи слова: "Все, що хочеш, все зроблю для тебе. За поцілунок, за ласку готовий на все. Лиш потребуй."

- От як допоможеш звільнити Еда та Евелін, то можеш вимагати, що захочеш!

- Звільнити їх? Та ти при своєму розумі, Лілі! Тож смерть напевна! І як ти це в'являєш? Немає виходу з долини! Та й навіщо тобі це? Не думаю, що сильно переймаєшся долею Евелін, моя дорогенька.

- Я так хочу, розумієш, так хочу! Та й все по тому! Моє бажання таке! А ти думаєш, що впаду тобі до рук як стиглий плід? Ні! Тут багато дівчат? Можеш вибирати інших? Я одна і бачила себе в склі, не так вже й погано це виглядить. Подивись на мене, невже не варта, щоб ти щось для мене зробив?

Підійшла, обхопила його руками, легенько доторкнулась до вуст своїми. Оце його і доконало. Стиснув до болю мої руки в своїх. Очі палають, а сам блідий став як смерть.

- Я можу звільнити їх із заперття. Але як вивести з долини? Просто не можу уявити, Лілі!

Підійшла до вікна. Подивилася. Ірагма греблася з усіх сил! Видно вирішила втікати негайно. Дуже вже відчувала небезпеку! Але не тільки вона. Гред – її лев, поряд з нею, напружуючи всі сили, вивертав такі каменюки, що мені мабуть, пів ночі знадобилося аби хоч один такий скотити! Я покликала Тарга, схопила за руки: "Дивись, он Ірагма гребеться, хоче втекти. Думаю вона знає, що робить. Якщо ти звільниш їх з кімнати, то зможуть втекти з левами."

- А ти втечеш разом з ними! Лілі, не думай, мене не одуриш. Та ще й невідомо чи там можна вислизнути.

- Ти про всіх по собі напевне судиш? Так? Слухай, це ж так просто: якщо ми разом переберемся, то ти відразу піднімеш на сполох і нас спіймають, а тебе ще й нагородять за відданість. Як тільки Ед з нею втече, я повернуся до кімнати, до тебе. Чуєш? Відразу ж!

- Добре, Лілі. Чекай, я зараз.

Видно по ньому було, прийняв тверде рішення. Як тінь метнувся і десь зник, але не надовго. Дивлюся іде по коридору прямо до кімнатчини, де Ед і Евелін. Я за ним. Коли дивлюся в нього щось червоне на одязі і на руках і ключ тримає в тих руках. Здогадалася, що, мабуть, заради того ключа зробив щось страшне. Але це не дуже мене вразило. Я сама була готова на багато – що!

Відкрили двері, покликала Еда. Правда той хутко і підбіг. Здивований був до безміри. Але часу не було.

- Еде, - кажу- потрібно втікати та й ще якомога швидше. Пішли за мною.

Обоє швиденько йшли за мною. Ховалися кущами та за деревами, аж поки прийшли до левів. Ті вже велику яму прогребли. То ми всі почали їм допомагати. Ед розумний був. Відразу все збагнув. А потім Ірагма перестала раптом гребти. Лягла на живіт і повзе потроху. Я стала її підпихати з усіх сил. Та з нею легко було. А от Греда – прийшлося нам ще розгрібати та виштовхувати його. Я вже була і надію втратила. Але вже і він під перешкодою пропхався. А далі я схопила їх обох за руки і прошу: "Тепер ви, та швиденько. Еде, втікайте і тримайтесь Греда та Ірагми. Гред дуже сильний. На випадок чого, ти йому допоможеш, а він тобі. Так краще буде."

- Так, Лілі. Ти рятуєш нас. Але я тебе не залишу. Це неправильно, муσιш з нами втікати, бо він тобі невідомо що зробить за допомогу. Лілі, дорогенька, разом втечемо, самі ми не підемо!

- Ні, Еде, я не хочу. Я залишаюсь. І не проси. Та біжить вже швидше, даремно час марнує. Подумай про Евелін! Ти що, хочеш, щоб і над її дитятком свої мерзенні досліди він проводив, чи що? Швидше, швидше.

Я схопила Евелін: “Лягай і повзи вже та швидше, заради всього святого!”

Та швиденько опинилася по другій стороні, а за нею і Ед. Схопилися за руки та й побігли за левами. Побігли, голосно сказано. Не могла вже Евелін швидко бігати. То дивлюся, взяв Ед її на руки та й ну наздоганяти Греда та Ірагму. Подумалося, що левиця не зможе також побігти швидко, то що вже буде. Але хоч якийсь шанс у них обох з'явився.

Ну от, пора й борги повертати. Заклякло все в мене в душі, але не льодом розпачу все скуто було. А вогнем горіло. Палала голова, жаром пекла кров в жилах, сама не своя була. Так ніби тіло тут, а душа окремо. І все що навколо не мало значення. Ішла сміливо до Тарга. Було байдуже, ніби не я то, а хтось інший іде, а я зі сторони спостерігаю за всім!

Стала на дверях і дивлюся на нього. Немає вже крові. Одяг змінив, волосся мокре, видно мився. Не відразу підійшов. Довго дивився, так ніби вперше побачив. Похитав головою: “Лілі, ти якась зовсім інша стала. Не схожа на себе. Послухай, вже все позаду. Вони втекли і все, що сталося на них впаде. Він і не запідозрить нічого. Я так зробив, ніби це все Ед вчинив. Всі сліди приховав. А про тебе він і не подумає зовсім. Стала б ти Евелін рятувати! Я буду тебе любити, Лілі, піклуватися про тебе і захищати. Кажеш, що ти одна тут. Та таких як ти більше вже і немає, просто ти багато чого зовсім не розумієш. Я тобі все розповім, пізніше тільки! А зараз хочу довести тобі любов свою!”

Я все те витерпіла заради Еда і тому, що твердо була переконана, гаране вже завтра вб'є мене! А ще завдяки вогню, що палав в мені. Той вогонь відділив душу від бідного мого тіла і я бігла поміж вогненними острівцями все далі й далі і все сподівалася – ще трохи, і я вся згорю у тому чистому полум'ї, і вже ніхто не дістане мене ніколи!

Мабуть мені не тільки здавалося, але й Тарг все повторював, що я неймовірно гаряча. Видно, бідолашний, думав, що палаю від його “любви”.

Все рано чи пізно закінчується. От і Тарг врешті стомився і перестав терзати моє бідне тіло. Я сподівалася, що він засне і я хоч трішки матиму спокою. Мені б тільки змити все з себе, може вода хоч трохи остудила б оте полум'я. Але де там. Почав розмовляти – ділитися своїми планами. Вище себе не стрибнеш. То його натура проявилася сповна: “Гаране вже застарий став, я знаю це напевне! А я все вмю і знаю, що і він! Ми позбудемося його! От завтра почнемо шукати їх, то я постараюсь підладнати так, що наче то Ед вбив його. А потім займу місце гаране. Всі вони будуть мене слухатися, от побачиш! А ти, Лілі, також станеш над ними, займеш місце, що подобає тобі по праву. Ти маєш чисту кров, таку як і гаране! Народиш мені дітей і на цій планеті будуть тільки наші нащадки жити, високі за походженням, досконалі в усьому! Схожі на мене і на тебе! Тільки вони, тільки вони.”

Врешті замовк. Довго прислухалася, чи заснув все таки? Спить. Легенько, якомога тихіше сповзла з ліжка і під душ. Навіть не думала, що хтось почує. Байдуже було. Лила і лила на себе воду, так наче хотіла змити той весь бруд, біль не тільки з тіла, а й очисти душу, розум, погасити вогонь, який пожирав мене із середини. Витерлася, перевдягнулася, була незворушно спокійна і готова зустріти свою долю. Потім подумалося, а якщо і насправді Тарг завадить гаране схопити Еда. Повернулася до ліжка, почала будити: “Вставай та йди до себе, щоб гаране не запідозрив нічого, дорогенький.” Змусила себе поцілувати те нице створіння. Ба, схопився як ошпарений: “Так-так, Лілі, побіжу, бо ранок вже скоро.

Але ти не думай, те, що тобі говорив похвальба лише. От побачиш, все здійсниться. Тепер мене не спинити!” Від думки, що тепер його не спинити аж моторошно стало. Тарг ішов геть, а мені видилося ніби темрява ночі з ним відступає.

Тепер мене ждало найтяжче випробування – вистояти перед “чоловіком у білому” Я прибралася в кімнаті і стала чекати, твердо вирішивши - просто так, не здамся!

Скоро вже і почалося. Шум, вигуки, вереск розлютованого гаране. Прислужники намагалися його заспокоїти, але намарно. Його люті не було межі.

Я вирішила подивитися, що ж там відбувається. Пішла тихенько по коридору до гурту. Стала віддалік. Але Тарг мене відразу побачив.

“ Геть звідси, дитино! Що тобі тут треба! Ти ба, яка цікава!” – замахав на мене руками. Це він для того щоб на мене ніхто нічого не подумав. То я відступила, але не пішла зовсім, хотіла почути як вирішать бути далі. Врешті – решт гаране заспокоївся. Почав віддавати накази. Спершу хотів послати за ними самих хлопців, але згодом і сам вирішив на лови вирушити. Не такий вже він і безпорадний виявився! Дуже швидко все продумав і передбачив: що взяти, які прилади, на чому летіти. Потім до мене повернувся: “Ти щось чула, Лілі?”. В очі заглядає пильно – пильно, наче наскрізь хоче побачити. Але страху, після всього, що відбулося, в мені не було. То не опустила очі, а відповіла поглядом на погляд: “Ні, пане, не чула нічого .” Навмисне назвала паном, як Ед називав. Аж підсмикнувся від того звертання. Підійшов ближче: “Ти щось знаєш, ану признавайся, все одно виведу тебе на чисту воду!” Схопив мене за плече, як кліщами, заглядає у вічі: “Та ти палаєш вся, що все це значить? Говори швидше!”

- Ні я не бачила і не чула нічого, пане! Що ж я вам говорити повинна?

Висмикнулася з його рук і дивлюся прямо у вічі. Думаю, що я так все життя боялася його, а чи варто було! Аж соромно стало. Чим би все це скінчилося, не знаю, бо така лють в мені закипіла – нічого хорошого з того не вийшло б. Але тут прибігли двоє, заторохтіли: “Знаємо, гаране, побачили все. Не тільки Ед з Евелін втекли, разом з ними і двійко левів щезли. Підрилися під захисне поле, але давно вже той шлях готували, бо велику кількість каміння та ґрунту перекотили. Дивина та й годі, коли ж вони все те встигли зробити!”

- От наздоженемо, спіймаємо і все те взнаємо. То, щоб живими, бо якщо порушить хто мій наказ, скараю страшно!

А сам до мене повертається. Але тут Тарг кинувся до нас: «Гаране, давайте будемо швидше вирушати, не встигнуть далеко втекти. А ти, Лілі, марш годувати тварин! Роботи маєш багато, то не барися.» За плечі схопив, розвернув мене та ще й у спину турнув злегка. То я вже й не противилася, пішла собі. Дійсно пора було годувати всіх, чому ж мають голодувати бідолахи.

А вони всі швидко зібралися, відкрили сховище, викотили дві вімани та й посідали. Скоро і злетіли. Нікого не залишилося, я сама. Подумала, щоб полетіти з долини, то мусили той захист відключити. Але що ж робити? Ед не встиг ще далеко втекти, мабуть. І уяви не мала як там за межами нашої долини. Чи можна десь сховатися? Ох зловлять їх бідних! Думки проносилися у голові одна за одною. Як допомогти, як врятувати! Кинула все і побігла на те крило де жив гаране, саме ще не знаючи чи зможу чимось їм допомогти.

Так поспішали, що не замкнули прохід. Без перешкод побігла через весь коридор, відкрила важкі металеві двері. Ось де він мешкає! Такої розкоші, такого всього незвичного кругом, навіть у книжках про таке не читала! Але перш за все вирішила звільнити тварин. Кинулася шукати. Кругом

заглядаю. Ага, нарешті! Величезна кімната - це тут! Але те що я там побачила, то на все життя запам'ятала, не забути вже ніколи. Рядами стояли величезні, вище зросту людського, прозорі циліндри, заповнені зеленкуватою прозорою рідиною. І в кожному з них, чого тільки не було. Вірніше: кого! З десяток Евелін: в одній руки маленькі дитячі, а обличчя геть розмазане, бліде як тісто; інша до половини людина, а далі просто аморфна маса; ще одна – геть як Евелін, ще й губами ворушить, благально дивиться на мене, а спини немає, хребет видно. А ще далі – недолугі копії Еда, а там різні тварини, потвори жахливі. Нудота підступила до горла, кинулася в куток і блювала, ледве віддихала потім. Ненависть кліщами стисла горло, не тямила себе від болю та гніву. Уже не розглядала, а побігла далі, де знаходилися клітки з тваринами. Почала трощити запори, відкриваючи ті клітки. Лиш би встигнути!

- Тікайте!

Гнала і просила, і лаяла, а би ж тільки бігли якомога швидше. А за тим ще одна кімната. Якись прилади, та речовини. А ще розкоші: картини, книги, речі невідомі мені. Все блищить і грає кольорами. Стіл величезний, з різьбленого дерева, червоно-коричневого кольору. На столі ваза з фруктами, а поряд важка сулія з зеленим напоєм, світиться з середини мерехтливим світлом. Взяла в руки, нюхнула. Який незвичний та пречудовий аромат! Навіть на мить про всі жахи забула. Вмочила палець, лизнула. Дуже смачно! Прямо з тієї сулії стала пити. Спершу, ніби й нічого – просто дуже приємний той напій на смак, а я голодна, то й випила чимало. Але потім, зі мною почало творитися щось неймовірне. Спершу дуже легкою стала, навіть спробувала підскочити, от ще хвилинка, то й полечу. А цього мало: в тілі народилася така сила, що голими руками почала розламувати клітки, та випускати тварин, що лишилися. А коли вже всі повтікали, подумала, що добре було б знищити оті жахливі витвори чоловіка в білому. Почала бігати з кімнати в кімнату, шукати що тут ще є. А в голові шуміло та тріщало, тіло почало ломити, то в жар вкине, то обсипле холодом. Так погано стало, словами не передати. Ну от і все, край, мабуть мені вже не жити! Видно отрута була, а ще так багато випила. Та пусте! Основне якби встигнути знищити оце все, що тут він «натворив!» «Творець» мерзенний! Спершу думала підпалити, але в тих циліндрах рідина, хіба горітиме? Заскочила зненацька в велику кімнату, а в ній сходи широкі донизу ведуть. Збігла по тих сходах: механізми, панелі з клавішами та з кнопками, екрани мерехтять. Кабіна зі скла, але закрита. В ній стіл чи просто підставка, кругла та велика. На столі панель з клавішами. Але чогось же закрита! Пробувала розбити скло, та де там, міцне неймовірно! Оддалік великий стіл на колесах, металевий. Схопила, направила на скло, розігнула з усієї сили та як врізалася в кабінку - розлетілося на друзки! А що робити далі, не знаю. А голова от-от розлетиться на маленькі шматочки, все болить, дихати важко, кожен ковток повітря важко дається. Підійшла до клавіш, будь що буде, спробую. Натискала, спершу, на кожну окремо, по черзі, потім забарабанила всіма пальцями, а за тим долонями обох рук, щоб накрити якомога більшу кількість. Раптом кришка тієї підставки з'їхала в сторону, під нею ще панелька невеличка, всього декілька кнопок і серед них одна червона. Вдарилася по ній. Отут усе і почалося. Заревіло гучно, так гучно, що вся долина здригнулася. А потім чийсь голос, як з металу: «Залиште базу, до повного знищення тридцять хвилин!» Мені відлягло від серця. Все зроблено! Вийшла з будівлі. Всі наші тварини перелякано бігають по долині, метушаться, кричать, ревуть. Жаль мене охопив, що ж я наробила, вони теж загинуть! Мало того, що знущався над ними отой покидьок, що мало богом себе не вважав, а я тепер геть життя їх позбавлю. Побігла на схил там де змогли пролізти Ед та Евелін, але вже не наткнулася на невидиму стіну. Вона щезла! Почала гукати та кликати, то як не дивно, але першими кинулися до мене кози. За ними всі хто як міг: той біжить, той повзе, птахи летять, мавпи стрибають. Згадала про дельфінів, як же їм втекти? Побігла до річки, стрибнула в воду, пливу до них. А вони мене ніби чекали. Як тільки схопилася за плавник одного, щоб направити до втечі, то тут він, а з ним й усі інші притьма кинулися і мене понесли. А я вже не тямила себе. Але видно, інстинкт самозбереження правив мною, бо вже не відпустилася, трималася міцно. Отак з дельфінами залишила долину. Не було перешкоди й на річці також, опинилися дельфіни і я разом з ними геть за межами нашого світу, такого звичного. Чи то від води, чи від втечі безтямної, мені якось полегшало і, ніби,

розвиднилося, чи що. Вилізла на берег, сіла на пісок та й подумала, що все даремно. Ні, звичайно добре, що пропала огорожа, а тваринам вдалося втекти та порозбігатися, хто куди. Нехай тепер спробують їх переловити! Але ось повернеться гаране та й почне все спочатку. Згадала слова Еда, говорив він про таке, видно, щось подібне вже відбувалося. Розпач охопив мене. А ще ж невідомо спіймали Еда та Евелін, чи вдалося їм сховатися. А на додачу до всього дивлюся – летять вімани – повертаються гаране з хлопцями. Ну що ж оце вже кінець справдешній, що я можу зробити ще? А вони поспішають, швидкість збільшили, вже майже над долиною, помітили, що щось негаразд, мабуть. Будьте ж прокляті, нелюди, хай вам грець! Еде, любове моя, по краплині життя і кров віддала аби тільки ти їм не попався. Скочила, щоб бігти в долину. Поки вони, щось второпають, вчеплюся отій заразі в горло зубами і руками, не віддеруть! А вімани вже над будинком. Отут воно і рвонуло. Спершу сліпуче світло, потім грім жахливий, а вже опісля земля здригнулася піді мною і я впала. Осліплена, оглушена, лежала і не могла піднятися. А затим впала в забуття. Не знаю скільки пролежала. Прийшла до тями від холоду. Трусило мною цілу ніч, я тяжко захворіла. Мала жар великий, а ще повну байдужість до всього. Скільки це тривало, не знаю. Марився мені вогонь навколо і дуже гарна жінка гладила мене по голові, цілувала і шепотіла, обіймаючи мене: « Моє кохане, моє любе дитятко, хіба ж такого я хотіла для тебе. Сонечко моє золотеньке, мусиш жити, як би там не було». Плакала вона, а мені так жаль було її в плачі, так жаль, що я вибралася з того забуття, як на гору високу видерлася. Сил не було зовсім. Але світ навколо мене був, ніде не дівся. А біля мене спав великий рудий Тим. То я вже і не сама була.

Заледве підвелася, слабкість велика, ноги не тримають, але ж мусила побачити, що сталося в нашій долині. Тож вибралася по схилу, щоб долину побачити. Але долини вже не було. Напевне, знищення було передбачене, як я потім зрозуміла, спеціальною програмою. Те що вибух знищив будівлі, а потім пожежа добавила, то це пусте. Схили гір навколо відкололися та й зсунулися в долину, приховавши всі рештки. Обдерті схили гір, купа каміння та тони зруйнованої породи заховали під собою все, що ще залишалось від мого світу. Довго я дивилася на те все, але ніякого руху, не спостерігалось навколо. І тварини, які були в цій місцевості та, навіть, птахи повтікали перелякані страшним вибухом.

Що мала робити? Пішла геть звідти. В душі була порожнеча страшна і байдужість. Не мала вже жалю до себе, то чому мала жаліти ще когось?

Подивилася на нього якимось пустим далеким поглядом, а потім повільно, ніби з глибини випірнула, повернулася в дійсність. Доторкнулася легенько пальцями до руки, погладила, а потім склала три пальці в пучку, провела тією пучкою по щоці, виразно дивлячись у вічі, сказала: «Не будеш вже так страждати. Повір, любов це найбільше багатство, що нам дано небом. Те, що отримуємо в душі нашій залишається з нами на все життя. Пройде час біль вщухне, але відчуття того, що ти зміг так кохати, що при цьому гріло серце твоє залишиться при тобі на все життя. Згодом зрозумієш все сам»

Слухав її як зачарований. Спершу не міг нічого сказати, лише міцно схопив руки її, стиснув у своїх гарячих міцних пальцях. В ту хвилину не було чоловіка і жінки, а було просто двоє людей, що зустрілися на дорозі життя і, переживши біль, зрозуміли біль іншого, знали такі ж страждання та не думали вже про своє, а хотіли полегшити біль людини поряд.

Подивилася у вікно, сумно посміхнулася: «Як не дивно, але й мені допомогло співчуття твоє. Але небо вже синіє, скоро світанок. Мушу йти»

Підвелася, стріпнула пишним волоссям, загорнулася в хустку: «Рада була познайомитися та погомоніти. Ото вже й ніч пройшла за розмовою. Хороший ти хлопець Максиме. Будеш щасливим, я тобі обіцяю. Дуже прошу не потрібно мене проводити. Сама йду по своїй дорозі. Правда, не знаю коли кінець їй буде. Але то вже пусте»

Та й пішла, а він сидів і не міг встати, не міг сказати хоч що небудь, попрощатися. «Та що ж це зі мною?» - мало по щоці себе не ляснув. Підхопився, кинувся до дверей, рвучко відкрив уже другі, на вулицю. Так, світало. Білий, чистий сніг покривав усе навколо: площадку біля входу в бар, мощену доріжку, тротуар. Краса, тиша, спокій. І жодного сліду! Жодного!

Безтямно, нерозуміюче дивився, шукав очима. Даремно! Щезла, зникла. Жаль опанував. Раптово чітко та ясно зрозумів, що вже ніколи не зустріне. Зустріч ця, ця ніч – диво, яке буває раз у житті та, напевно, дуже мало з ким трапляється. Але так як у природі навколо було чисто, спокійно, гармонія панувала прямо якась космічна, то так у нього і на душі стало. Повернувся, розрахувався і вже не звертаючи увагу ні на кого, попрямував до виходу. Той самотній чоловік, що так дивився на Лілі зачаровано, прошипів: «Ото дурень, таку кралю упустив». Старий, який невідомо де взявся, сидів також сам і попивав своє вино, насмішкувато подивився на нього: «Еге ж, бевзю дурний, тобі так не повезло б, твоя історія так би не закінчилася б. Наклав би головою, бо не проста то жінка, така жар-птиця, що спопелить, спробуй тільки її спіймати. Але хіба дурень таке зрозуміє».

Але вже далі не став того слухати, хотів зберегти в пам'яті, в душі, те що зараз відчував, то й пішов геть. Десь з глибини єства народжувалося переконання, що попереду ще багато всього, і хорошого та й поганого, напевне. Але таке життя. І воно, як не крути, прекрасне.